

Сьогодні

Урок

Досліджуємо текст. Василь Сухомлинський. Не забувай про джерело.

Галина Кирпа. Мова моя

Мета: продовжувати знайомити учнів з творами та поезією українських письменників та поетів; досліджувати та аналізувати прочитане; удосконалювати навички правильного виразного читання; розвивати зв'язне мовлення, уяву, фантазію учнів, збагачувати словниковий запас, розширювати світогляд учнів; виховувати любов до рідного слова.

**Красивий, щедрий,
рідний край
І мова наша солов'їна
Люби, шануй, оберігай
Усе, що зветься
Україна!**

Сьогодні на уроці я пропоную вам здійснити подорож безмежним океаном нашої рідної України. Але подорожуючи, ми обираємо якийсь вид транспорту. Сьогодні ми поїдемо потягом. Оберіть собі вагон, в якому би ви хотіли подорожувати.

**Сьогодні на уроці ми дослідимо
оповідання Василя
Сухомлинського «Не забувай
про джерело».**

**Продовжимо вчитися визначати
головну думку твору.**

**Василь Олександрович
Сухомлинський** –
український педагог,
публіцист, письменник, поет,
Заслужений вчитель,
кандидат педагогічних наук,
член-кореспондент Академії
педагогічних наук.

НЕ ЗАБУВАЙ ПРО ДЖЕРЕЛО

Учитель питає: «Бачите, діти, ось цей спалений сонцем пустир у долині?»

— Бачимо, — відповідають діти.

— Тож послухайте бувальщину. Ось тут, на місці цього пустиря, багато років тому був глибокий ставок, аж до села, що розкинулось ген під горою.

Можна було впливти човном на середину й веслувати аж до он тих дубів. Їх тоді там багато було, а тепер три лишилося, та й ті всихають... На березі верби росли. У лісі водились білки.

То старовинне козацьке село. Викопали тут ставок запорожці після битви під Жовтими Водами.

І поселились на його березі. Та стали помічати, що ставок мулом заносить. Зійшлися селяни на раду й ухвалили: кожен, хто скупався в ставку, мусить набрати відро мулу й винести аж туди, за балку, й висипати в поле.

Люди й дотримувались цієї ухвали. Над ставом, на вербових кілках, висіли дерев'яні відра.

Для дорослих чоловіків — великі, для жінок, підлітків — менші, для дітей — маленькі. Тільки той, що був у матері на руках, не віддячував працею за радість і задоволення. Ставок ставав чистіший і глибший. Та ось хтозна-звідки приїхала в село сім'я — батько, мати, четверо синів і дві дочки.

**Усіх їх прозвали Неприкаяними.
Поселились вони на околиці,
недалеко від ставка. І дорослі й діти з
весни до осені купалися в ставку, а за
відра й не брались.**

**Спочатку людина кось незвертали на те у в
аги. А потім стали помічати, що чимало пі
дітків так само роблять: купаються, а му
лу не виносять.**

**Старі люди бралися повчати
молодь: «Що ж ви робите?» А підлітки
їм:**

**— Раз Неприкаяним можна, то й
нам не гріх...**

Лихий призвід — людям заохота.
**Багато підлітків, а потім і дорослих
стали приходити купатися після
смеркання, щоб ніхто не бачив...**

Старі хитали головами, та вдіяти нічого не могли. Дерев'яні відра, що висіли на вербових кілках, розсохлися, розсипалися, а потім зникли.

Старий звичай забули.

Кожному думалось: «На мій вік вистачить». Та ставок мілів, перетворювався на болото, заростав бур'яном.

**Настав час, коли вода тут
затримувалась тільки весною. А потім
і того не стало.**

**І ставок щез. Тільки спогад про
нього зберігся.**

**Подумайте над цією бувальщиною,
діти. Напившись води, не забувайте
про джерело, з якого вона витікає.**

Прочитайте слова, правильно ставте наголос.
Назвіть орфограми, які є в словах. Знайдіть дієслова, іменники.

неприка́яними	смерка́ння
ни́нішньої	око́лиці
при́звід	хтозна-зві́дки
чи́стіший	ві́ддячува́в
бува́льщину	підлі́тків
веслува́ти	перетво́рювався
ухва́ли	звичай

- ❖ Прочитай мовчки. Підготуйся відповісти: яким був ставок у давнину, як селяни берегли його?
- ❖ Поміркуйте разом. Чому і як щез ставок?
- ❖ Робота в парах. Знайдіть слова, які передають головну думку твору. Як ви їх розумієте? Поставте одне одному запитання за прочитаним.
- ❖ Який зміст передає вислів «лихий призвід — людям заохота»? Як це виявляється в житті? Підготуйтеся переказати оповідання.

Заповніть таблицю: запишіть стислі відомості.

Назва твору	Не забувай про джерело
Автор	
Жанр	
Тема	
Головна думка	
Ставлення автора до зображеного	
Мій висновок	

**Також ми сьогодні на уроці
згадаємо ще одну поетесу –
Галину Кирпу.**

**Познайомимося з її новим
твором «Мова моя».**

Малюнок
Єлизавети
Крючок

МОВА МОЯ

Мова моя — мов ластівка,
летить горою, летить долом,
провіщає мені ясен-день.

Мова моя — немов Берегиня,
що на кожне своє дитятко
дихає і тремтить.

Мова моя — БУЛА! БУДЕ! А нині
я терни в стежках визбирую,
щоб їй було легше ходить...

- ❖ Поміркуйте разом. **Із чим поетеса порівнює рідну мову? Що означають ці порівняння? Яке ставлення до рідної мови вони утверджують?**
- ❖ **Що кожен/кожна з вас може зробити для того, щоб рідній мові «було легше ходити»?**
- ❖ Роздивися **малюнок і придумай до нього назву.**

Підручник с. 90-92
Прочитай твір Василя
Сухомлинського.
Визнач його головну
думку,
ставлення автора до
зображеного.

Не забувайте, будь ласка, надсилати виконані завдання для перевірки вчителів на освітню платформу для дистанційного навчання HUMAN. Робіть це систематично.

Сьогодні

Рефлексія. Оберіть відповідну цеглинку лего.

*На уроці мені
дуже сподобалось.*

*На уроці мені
сподобалось.*

*На уроці мені
не сподобалось.*